

Кіно і книги

Тисячі нових сторінок, зняті за їх сценаріями фільми та літературні премії – таким був 2021-й для сумських письменників

Ксенія СОБОЛЄВА

СУМСЬКІ письменники у минулому році підготували новинки на будь-який смак. Насамперед, важливими були розповіді про війну, адже мовчати про це не можна і немає сил. Також автори не оминали тем, цікавих маленьким читачам, спорту та філософії, намагалися сколихнути свідомість та надихнути, зобразити життя таким, яке воно є, і яким воно могло б стати.

Як відомо, книга – найкращий подарунок, тож саме час дізнатися, що презентували місцеві майстри слова своїм читачам. Нагадаємо, що вакциновані громадяни своєю «ковідну» тисячу за бажанням зможуть витратити саме на книжки і таким чином підтримати сумську літературу.

Владислав Івченко

УСІЧНІ 2021 р. вийшла пілотна серія детективного ретро-серіалу «Найкращий сищик». «Пілот» знятий за мотивами найбільш відомого літературного персонажа, створеного автором, – сищика київської поліції початку ХХ ст. Івана Підпригора. Попри те, що кіноісторія Івана Карповича не мала продовження через ковідні обмеження та брак коштів, літературна історія найкращого сищика Івченка отримала розвиток – навесні має вийти нова книга.

Влітку вийшла книга Івченка «Три битви з Левіафаном». Книга складається з трьох частин: роману «Чемпіонський бій Мері Дяків» та повістей «Накоха-

лися» і «Лисиця та Ніч». Наразі автор доопрацьовує книгу оповідань (робоча назва «Спочатку їх було шістьдесят»), яка буде презентована на книжковому Арсеналі або на Форумі у Львові.

Крім того, пан Івченко встиг написати два романи та повість «Горобчик» для проекту «Івченко наживо», у якому переддипломники щотижня отримують нові тексти автора в електронному вигляді. Проект триває з липня 2020 р. Не обійшлося і без чергового визнання таланту – на Міжнародному конкурсі прози «Без меж» Владислав Івченко посів друге місце у номінації «За оповідання українською мовою». «Срібна» відзнака дісталася йому за твір «Саша в кризі».

Марина Реух

УМАРИНИ Реух також вийшов новий роман – «Дозоване кохання». Книгу видали накладом у 500 примірників. Погортати сторінки нового твору можна у бібліотеках міста, а придбати – у книгарнях. «Як же це класно – тримати в руках свою новеньку свіженьку книгу!» – пише у соцмережах авторка. Прототип головної героїні книги – знайома письменниці. Щоправда, долю та життєві обставини для персонажу книги пані Реух вигадала. У романі йдеться про подорож українки до Канади, порушуються філософські питання про щастя, кохання,

родинні традиції. На обкладинці твору – робота ще одного сумського майстра – але не пера, а пензля. Картина художника Ігоря ШВАЧУНОВА «Стражі» підказала і назву книги, хоча спочатку авторка планувала назвати її «Річне меню ділової жінки». «Минулий рік згадую з приємністю, бо я у ньому відчувала свою письменницьку майстерність, зустріла багато цікавих людей, побачила світ. Отже, я вдячна долі за те, що за допомогою друзів я спромоглася надрукувати два свої любовні романи – «Ідеальна жінка» та «Дозоване кохання», дякую за спуженому художнику України

Ігорю Швачунову за картини, котрі тепер є обкладинками цих романів. Звичайно, пам'ятним залишиться презентація роману «Ідеальна жінка» в міській галереї на початку вересня. В планах – працювати, писати, завойовувати свого читача та інформаційний простір», – ділиться задумами пані Реух.

Анна Коршунова

УТВОРЧІЙ скарбниці Анни Коршунової зібралось вже чимало літературних перлин. Вона є автором 15 дитячих книг, а також п'єс для дітей і краєзнавчих проєктів. Також письменниця неодноразово здобувала визнання у численних літературних конкурсах, у т.ч. «Коронація слова» (2015) у номінації «Прозові твори для дітей», отримала літературні премії «Вибір дітей» (2015), «Книга року ВВС» (2017), стала переможцем 19-го Національного рейтингу «Книжка року» (2017) за книгу «Комп і компанія».

У 2021 р. Анна Коршунова не видала нових книг, зате активно популяризувала читання серед молодого покоління – декламувала власні вірші в Агенції промоції «Суми», записувала відео до Національного тижню читання та створила но-

вий проєкт. «У космосі сучасної української літератури з'являється багато нових книжок – і наших, і зарубіжних письменників. Книги різні, викликають різні емоції – від повного неприйняття до захоплення, і це прекрасно, адже означає, що літературний процес не стоїть на місці. Дуже порадувало поповнення фондів бібліотек. Складна ситуація на книжковому ринку стала причиною затримки виходу нової книжки «Франя неабиякий: оповідки про те, що й звідки», але, з іншого боку, це підштовхнуло до пошуку інших шляхів. Тому з'явилась ідея доповнення науково-популярного видання сайтом,

мерчем, підкастом... Тож рік начебто й карантинний, але стільки нового, цікавого, незвичних видів діяльності, а головне – безліч планів і багато чому доводиться вчитися – іноді почувуюся студенткою. Головне – щоб вистачило часу і читати, і писати!» – розмірковує пані Анна.

Анатолій Боярко

ПИШУТЬ наші земляки і на спортивну тему. Виконавчий комітет Національного олімпійського комітету України визначив переможців конкурсу на кращу книгу про олімпійський спорт. Лаври у номінації «Лауреат конкурсу» дісталися виданню «Кубок світу з біатлону: від Рупольдінгу-1978 до Голменколлена-2019». Серед співавторів унікального довідника – і сумчанин АНАТОЛІЙ БОЯРКО (співавторі – Василь КАРЛЕНКО та Олексій КРАВЧЕНКО). Книга оповідає про історію змагань Кубка світу з біатлону, приведені десятки кращих у всіх сезонах (1978-2019) та результати виступів у них біатлоністів України і СРСР.

ЯКІ КНИГИ КУПУВАЛИ УКРАЇНЦІ У 2021 РОЦІ?

ІНФОРМАГЕНТСТВО «Укрінформ» провело побічне експрес-дослідження українського книжкового ринку. Відомості надали 15 видавництв із різних областей України (Київ, Львів, Харків), а саме: 123 назви найбільш продаваних у цьому році книг, різноманітних за жанрами.

Цьогоріч українці купували найбільше книги, які прямо або опосередковано пов'язані з психологією, мотивацією та саморозвитком (25 назв), на другому місці – література для дітей і підлітків (20 назв), на третьому – сучасна світова проза (17 назв у зведеному списку).

Сучасна українська проза посіла п'яте місце (13 назв), пропустивши вперед книги на історичну тематику (11 назв).

Детективи, серед яких значна більшість – українські автори (9 назв), користувалися попитом майже на рівні наукопу (10).

Купували біографії та мемуари (8), книги з історії й кулінарії (4), трилери й містику (3), а також комікси (2).

Найменше у цьому році поталанило поезії – серед топових продажів названо всього одну віршовану збірку.

Найбільшою кількістю проданих примірників виявилась книга «Матера вам не наймичка, або Чому діти це... Прекрасно» (автор Катя Бльостка), її було розкуплено накладом 26 тисяч 225 примірників. Друге за продажами видання – «Село не люди. Добити свідка» (Любо Дашвар) – 25 тисяч примірників. На третій сходинці – «Сафари на щастя» (авторка Світлана Талан) та книга «Справа Василя Стуса. Збірка документів з архіву колишнього КДБ УРСР» (укладання Вахтанга Кіпіані). Проданий наклад кожної з цих книг склав майже 14 тисяч примірників.

Євген Положій

ВОСЕНИ Український інститут книги оголосив конкурс «ТОП-30 знакових книжок нашої Незалежності». З 15 вересня по 15 жовтня українці обирали головні книжки України - важливі, актуальні чи просто цікаві. До остаточного переліку книжок, що стали знаковими за часів Незалежності, увійшов роман «Іловайськ».

У 2021 р. закінчилися зйомки короткометражного художнього фільму «Білборд біля цвинтаря» (реж. Юрій ЛАСТІВКА) за оригінальним сценарієм Євгена. Фільм буде зданий у Держкіно у лютому 2022 р.

Також уже знято і змонтовано близько 80% матеріалу повнометражного ігрового фільму «Кордон» (реж. Андрій КАВУН) за сценарієм Положія (за мотивами ро-

ману «Іловайськ»). Якщо час і гроші дозволять, то прем'єра фільму відбудеться 24 серпня 2022 р., на День Незалежності.

Є і суто літературна новина. Після п'ятирічного письменницького мовчання Євген Положія написав новий роман - «Всі тварини ходять босоніж». «Я б навіть назвав жанр, у якому написаний текст, не роман, а стендап-роман, - говорить письменник. - Бо стилістично я намагався наблизитися якраз до стендапу, але, звичайно, це і роман також. Точніше, роман - у першу чергу. Така собі сімейна комедія, де головні герої - незваний кіт на ім'я Ендер Йода П'ятачок, сімейна пара та троє їх дітей». Роман вийде в світ у 2022 р., автор веде перемовини з кількома видавництвами.

Ольга Саліпа

ОЛЬГА САЛІПА - письменниця з Хмельницького, що 7 років прожила на Сумщині у м. Тростянець. Після загибелі чоловіка Сергія, що трагічно загинув 14.07.2014 р., боронячи Україну в ході АТО на сході України, Ольга разом з дітьми повернулася до Хмельницького.

Ольга є переможцем конкурсів «Коронація слова», дипломантом конкурсів «Смолоосип» (3 премія) та «Гранослов» та автором двох збірок поезій, романів «Оля» (про Ольгу Кобилянську), «Зламани речі», «Будинок на Аптекарській» (ретророман), збірки оповідань «Теплі історії про справжнє», написаної під час проживання на Сумщині. На початку жовтня перелічені нові книги вона презентувала і в Сумах. Відтепер прочитати їх можна, відвідавши Сумську обласну наукову бібліотеку. «Мій перший роман - «Оля» - вийшов друком у останні дні 2020 р., до читачів він потрапив уже у 2021-му, тому я зараховую його

до минулорічних книг. Крім цього, у році, що минув, вийшли друком ще два моїх романи і збірка оповідань. Мені довелося займатися промоцією чотирьох книг одночасно, при цьому писати, редагувати, вирішувати видавничі питання. Це виявилось досить складно, мало схоже на романтику письменницького життя, яку більшість

уявляє», - згадує Ольга. - Тим не менше рік запам'ятався мені зустрічами із читачами. Я була учасником найбільших книжкових фестивалів, провела десятки презентацій, з'їздила в промо-тур. Мала зустрічі з читачами і у Сумах, Тростянці, Охтирці. Насолоджувалася кожною презентацією, бо карантин навчив нас цінувати спілкування наживо».

У 2021 р. вона брала участь лише у одному літературному конкурсі - «Гранд Коронація слова», де раз на 5 років змагаються всі переможці перших премій. Отримала там третю премію серед рукописів з особливим для неї романом - історією родини, яка жила на Збручі і опинилася розірваною двома державами.

За відчуттями письменниці, 2022 рік має бути ще насиченішим, ніж попередній. «Я вже маю підписані договори з видавництвами на 4 нові книги. Тим часом пишу наступні - не можу не писати. Про якісь літературні перемоги не думаю. Найкращі відзнаки для мене - розпродані кількатисячні накладки книг», - зізнається майстриня слова.

Олена Макаруч

ПЕРЕМОЖИМ виявився минулий рік і для письменниці Олени МАКАРУЧ, що виграла літературний конкурс «Код «українець»» у номінації «Проза». Відзнаку вона отримала за твір «Чорні черешні», що оповідає історію про добровольця з Сибіру. А ще стала фіналісткою Міжнародного конкурсу Workstory «Робота в фокусі літератури» та лауреаткою конкурсу ім. Івана Чендея. Але найбільшим саме творчим здобутком письменниці вважає книгу «Листи до Фроди» видавництва «Наш Формат», що побачила світ у вересні 2021-го і була представлена на Форумі видавців у Львові. «Читачі сприйняли її досить схвально. Це збірка з тридцяти двох оповідань, мій дебют у прозі (вперше самостійно, до цього були лише збірки) після двох поетичних збірок».

Стала співавторкою збірки (упорядник - Тая Цибульська) «Оріана містична» (м. Кременчук). Мої нові оповідання взяла до друку «Дебют-газета» (м. Херсон), і в першому номері 2022 р. вони вже є. Відправила свої твори і чекаю на результати в конкурсі ім. Василя Мартовича та «Кримський Івжир». Продовжую відвідувати літературну студію «Зажик» під керівництвом Тамари Герасименко», - розповідає письменниця. А ще минулого року на слова Олени Макаруч вийшла пісня «Вкраду я тебе...» (композитор Марія Савва).

До речі, цього року пані Олена знайшла колегу у власній родині! Її дочка Катерина Макаруч насподівано для мами захопилася письменництвом! Разом вони відвідають Клуб анонімних авторів.

А у 2022 р. Олена Макаруч планує дописати перший у житті роман і подати твір на міжнародний літературний конкурс «Коронація слова» та взяти участь ще в кількох конкурсах прози і поезії.

Яна Опарій

ЯНА ОПАРІЙ - випускниця кафедри журналістики та філології факультету ІФСК СумДУ, українська письменниця, журналістка, перекладачка, авторка «Блогу на чемоданах». У 2018 отримала премію у літературному конкурсі «Смолоосип» і видала книгу «Мудра кішка Варшава».

А влітку 2021 р. авторка презентувала психологічний трилер, в якому переплітаються найважливіші теми сучасності: духовне сирітство при живих батьках, епідемія самотності, розквіт різноманітних маніпуляційних

технологій, втрата сімейних цінностей. «У 2021 р. вийшла моя друга книга - Listen, яку рік писала й вагалася видавати в час пандемії. Друга половина року минула в підготовках до презентацій у Сумах та Києві, а також у пошуках коштів на переклад книг англійською. Зараз готуюся до презентації Listen у Варшаві й думаю, чи варто писати наступну книгу, чи може почати вчити мови програмування». Сподіваємось, що письменниці вдасться будь-яке нове починання об'єднати з літературною діяльністю.

ДО РЕЧІ

«КОВІДНІ» КНИЖКИ

ЯК ДАВНО ви бачили черги і пусті полиці у книжкових магазинах?

І щоб замовлених у інтернет-магазинах книжок доводилося чекати більше двох тижнів через те, що персонал не встигає обробляти заявки? Зазвичай у грудні та січні до свят люди частіше купують книжки, і українські видавці до цього готуються, тому сезонно збільшують накладки та вигадують різні акції і розіграші. Але цього року завдяки «Підтримці» стався справжній книжковий «бум» - люди почали витратити на книжки втричі чи навіть вчетверо більше, ніж за попередні новорічні та різдвяні сезони.

У книгарні «Буква» на Соборній відзначають, що попит на книжки зріс приблизно у 20 разів. «Частково це пов'язано зі святами. Але «тисяча за вакцинацією» все ж таки зіграла більшу роль. Купують літературу різних жанрів - романи, детективи, дитячі казки, класику, сучасну українську літературу, філософію, історію, тобто не можу виділити щось окремо. Про твори сумських авторів, на жаль, запитують рідко», - розповіла продавець-консультант магазину Ольга.

У сусідній книгарні «Є» така ж ситуація. «За минулий місяць часто траплялося так, що за годину ми робили такий виторг, як раніше за день. Сподіваюсь, така тенденція збережеться, і сумчани почнуть більше читати. Найбільш популярні жанри виділити складно, наших читачів цікавлять всі напрямки - художні, документальні, нон-фікшн, бізнес-література. Хіба що трішки більше все ж таки купували дитячих книжок. Запитують також твори місцевих письменників, наприклад, Зої ЛІНСЬКОЇ та Владислава ІВЧЕНКА», - зазначила співробітниця магазину Анна.

З початку запуску програми «Підтримка» понад 7,2 млн українців подали в «Дії» заявки на отримання 1 тис. грн. За чотири тижні після запуску програми громадянам вже виплачено майже 7 млрд грн. Близько 1,5 млрд грн з отриманих коштів українці вже витратили, повідомляє пресслужба Міністерства економіки. Зокрема, за видами витрат найпопулярнішими стали книжкові магазини - 490 млн грн; кінотеатри - 386 млн грн; театри, концерти та розважальні послуги - 188 млн грн; залізничні та авіапасажирські перевезення - 180 млн грн; спорт - 146 млн грн.

За підрахунками Центру економічної стратегії, з моменту запровадження «Підтримки» продаж книг в Україні зріс на 30%, а до кінця дії програми українські видавництва можуть отримати 760 млн грн.

Деякі представники книжкового ринку закликають виплачувати ковідну тисячу щороку, щоб підтримувати видавців.